

TEVBE ETMEK*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

(الحكيم عن أبي سعيد؛ طب. ق. عن ابن مسعود؛ ق. عن ابن عباس؛ قز عن أبي عقبة)

RE. 197/1 (*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

“—*Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!*” [*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“—Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Tevbe Eden Hiç Günah İşlememiş Gibidir

Taberânî ve Beyhakî, Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan; Beyhakî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ

(الحكيم عن أبي سعيد؛ طب. ق. عن ابن مسعود؛ ق. عن ابن عباس؛ قز عن أبي عقبة)

RE. 196/12 (Et-tâibü mine’z-zenbi kemen lâ zenbe lehû.)

¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.301, no:4240; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.154, no:20348; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.X, s.150, no:10281; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.330, no:17526; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.97, no:108; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.X, s.154, no:20350; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.436, no:7178; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.77, no:2433; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.330, no:17527; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü’l-Usül*, c.II, s.349; Ebû Saîd RA’dan.

Tâib diye tevbekâr olan kimseye derler. Günahlarından tevbe ediyor. Beşeriyet iktizasıyla yapmış bir hata, onlara nedamet etmiş, pişman olmuş, tevbe ediyor. Bir daha yapmayacağım diye Cenâb-ı Hakk’a söz veriyor.

Böşle bir tevbe yapınca, sanki o adam hiç günah işlememiş gibi olur. Yani günah işlememiş adamlar nasılsa öyle olur. Bu, tevbe etmek suretiyle günahları affolur ve silinir demek.

Ama bunun şartları var tabii. Bu şartlara uygun oldukça günahları silinir. Bu şartlardan birisi, tevbe ettikten sonra bir daha o tevbeden dönmemek, tevbe ettiği şeyi bir daha yapmamak. Aldığı para varsa onları sahibine iade etmek. Para ve sair ne gibi şeylerse... Namazlarından kılmadığı namazlar varsa, onları iade etmek. Bir de içeriden gelen bir pişmanlık;

“—Niçin ben bunu yaptım?”

Böyle bir pişmanlık gelerek tevbe istiğfar ediyor.

Tevbelerin nevileri çok. Tevbe Allah’a dönüş;

“—Ben yaptıklarına utanıyorum. Bir daha yapmamaya sana söz veriyorum.” demektir.

Bunun tabii kendi dilimizce de var, büyük evliyaların dillerinden de var. Peygamberlerin dilleriyle bize talim edilmiş tevbeler var, Kur’an’dan da numûneler var.

Tabii kendi dilimizle yaptığımız tevbe, peygamberlerin bize öğrettiği tevbe gibi olmaz. Onlar tevbeyi güzel öğretirler.

Hani sabah ve akşam üçer kere okumak bize tavsiye edilmiş:²

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا
عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ
بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ
وَأَبُوءُ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا
أَنْتَ

(Allâhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente halaktenî, ve ene abdük, ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü, eüzü bike min şerri mâ sana'tü, ebûü leke bi-ni'metike aleyye ve ebûü bi-zenbî, fağfirlî feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente.)

[Allahım, sen benim Rabbimsin, senden başka ilâh yoktur. Sen beni yoktan yarattın. Ben senin kulunum, sana verdiğim sözde gücümün yettiği kadar duruyorum. Yaptığım günahların kötülüğünden sana sığınırım. Bana verdiğin nimetleri ikrar ederim, kusur ve günahlarımı da itiraf ederim. Benim suçlarımı ört, bağışla; senden başka günahları bağışlayacak yoktur, ancak sen varsın.]

² Buhârî, Sahîh, c.XIX, s.363, no:5831; Tirmizî, Sünen, c.XI, s.255, no:3315; Neseî, Sünen, c.XVI, s.445, no:5427; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.IV, s.122, no:17152; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.IV, s.465, no:7963; Taberânî, Mu'cemü'l- Kebîr, c.VII, s.292, no:7172; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.X, s.296, no:30052; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Bu *Seyyidü'l-İstiğfar* sabahta ve akşamda üçer kere okunduğu takdirde, o insanın üzerindeki günahlar silinir. Nasıl sular esvaplarımızdaki kirleri siliyorsa, bu tevbeler de bizim günahlarımızı siler. Yalnız bir daha yapmamak ve bir de aldıkları hakları sahiplerine iade etmek ve namazlarında da kusur etmemek şartıyla...

Bu hususta birçok hadisler var. Bu hadislerden birisi, en güzeli, Peygamberimiz SAS'in de bize nümûne olarak, her gün istiğfar ettiğini bildiren hadislerdir. Yani Peygamber SAS, "Ben peygamberim, masumum, günahım yok." demiyor. Günahlarının hepsini Allah affetmiş. Bunu da *İnnâ fetehnâ leke Sûresi*'nde bildiriyor:

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ

(الفتح: r)

(*Li-yağfira leke'llàhu mâ tekaddeme min zenbike ve mâ teahhara.*) [Böylece Allah, senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlar.] (Fetih, 48/2)

“—Burada o bildirildiği halde, peygamber de olduğum halde, masum da olduğum halde, yine her gün 100 kere istiğfar ediyorum,” diyor.

O 100 derse bizim 1000'imiz azdır. Bizim 1000'imiz azdır ama üç tanesi yeter demiş Peygamber SAS. Bu üç taneyi üç defa sabahta, üç defa da akşamda söyleyenin o gün yapmış olduğu günahlara bunlar kefarettir.

Onun için Allah dillerimizi istiğfardan ayırmasın... Daima istiğfar edelim.

İstiğfarın faydaları pek çoktur. Ömrü uzunluğuna, rızkın bolluğuna, sıhhatin daha güzel oluşlarına... çok fevâidi vardır. Bu yaptığın tevbenin mükafatı olarak Allah-u Teâlâ'nın vermesiyle hiç ummadığın yerden rızık gelir, hiç ummadığın yerden vücuduna sıhhat afiyet gelir, hiç ummadığın şeylerden her türlü rahatlıklar hasıl olur. Sen çalışmakla onları elde edemezsin.

Yine bunu bir başka hadiste Efendimiz SAS şöyle bildiriyor; Öteki hadisın bir değişik misli.

b.Allah Sevdiği Kulu Korur

Deylemî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ وَإِذَا أَحَبَّ
اللَّهُ عَبْدًا لَمْ يَضُرَّهُ ذَنْبٌ

(ابن أبي الدنيا، والقشيري، وابن النجار عن أنس)

RE. 197/1 (*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû, ve izâ ehabba'llàhu abden, lem yedurruhû zenbün.*)

(*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû*)
“Günahından tevbe eden kimse, sanki hiç günah işlememiş gibidir. (Ve izâ ehabba'llàhu abden) Allah bir kulunu severse, (*lem yedurruhû zenbün*) günah o kula zarar vermez.”

³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.77, no:2432; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Bir kul ibadetinde, tâatında, hayr u hasenâtında, daima iyilikler yapıyor. Cenâb-ı Hakk'ın da sevgisini kazanmış. Şimdi bu sevgisini kazanınca; Cenâb-ı Hak artık bunu günah işlemekten korur. Seviyor, binâen aleyh peygamberlerini koruduğu gibi, evliyalarını koruduğu gibi bu kulunu da korur.

“Buna günah zarar vermez” demek, Allah ona günah nasib etmez demek. Allah onu günahlardan korur. Günah olacak yerlere sokmaz onu, sebepler halk eder günaha uzak tutar.

Bu sevdiği adama, belki böyle hatalarda yürüse bile ölmezden evvel yine tevbe nasib eder. Tevbe ederek, temizlenerek gider. Âhirete giderken tevbesiz gitmez.

Onun için tevbeyi dilimizden hiç bırakmamak lâzım! Kur'ân-ı Azîmüşşân'da birçok âyetlerde buna dair emirler vardır.

c. Tevbe Edip Günaha Devam Eden Kimse

Beyhakî ve İbn-i Asâkir, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

⁴ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.436, no:7178; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.77, no:2433; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.72; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ وَالْمُسْتَغْفِرُ
مِنَ الذَّنْبِ وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهِ كَالْمُسْتَهْزِئِ بِرَبِّهِ
وَمَنْ أذَى مُسْلِمًا كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الذُّنُوبِ مِثْلُ

مَنَابِتِ النَّخْلِ

(هب. كر. عن ابن عباس)

RE. 197/2 (*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû, ve'l- müstağfiru mine'z-zenbi ve hüve mukîmün aleyhi, ke'l-müstehzii bi-rabbihî; ve men âzâ müslimen, kâne aleyhi mine'z-zünûbi mislü menâbiti'n-nahli.*)

(*Et-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû*) “Günahından tevbe eden kimse, sanki hiç günah işlememiş gibidir. (*Ve'l-müstağfiru mine'z-zenbi ve hüve mukîmün aleyhi*) Günahı bırakmadan istiğfar eden, (*ke'l-müstehzii bi-rabbihî*) Rabbiyle alay ediyor demektir. (*Ve men âzâ müslimen*) Bir kimse müslüman birine ezâ ederse, (*kâne aleyhi mine'z-zünûbi mislü menâbiti'n-nahli*) bundan dolayı o adama, yerde biten hurma ağaçları kadar günah terettüp eder.”

Günah işleyen adam tevbe etti miydi, bir daha yapmamak şartıyla, o hiç günah işlememiş] gibi olur. Ama şimdi bak izah ediyor:

Bir günahattan tevbe etti, “Estağfirullah, bir daha yapmayacağım!” dedi. İçkiye, kumara, zinaya, hırsızlığa, bir şeye alışmış, baktı ki iyi

değil, tevbe edeyim dedi, ama yine yapıyor. Adetini bırakamıyor yine yapıyor. Hem tevbe ediyor hem arkasından bozuyor. Bu adam Allah ile istihza eden, eğlenen bir adam gibidir.

Bozacaktın niçin tevbe ettin?

Bu hadisin arkası çok dikkate şayan:

(*Ve men âzâ müslimen*) “Her kim bir müslümana ezâ ederse...” Ezânın çeşitleri var. Her ne çeşit olursa olsun, bir müslümana bir adam ezâ ederse, (*kâne aleyhi mine’z-zünûbi mislü menâbiti’n- nahli*) bundan dolayı o adama, yerde biten hurma ağaçları kadar günah yazılır.”

Nahl, hurma ağacı. Medine-i Münevvere’de hurma ağaçları çok. Onun için Cenâb-ı Peygamber] misal olarak bu hurma ağacının yapraklarını misal getirdi, dedi ki:

“—Burada, Medine-i Münevvere’de yahut yeryüzünde ne kadar hurma ağacı var? Bu hurma ağaçlarının üzerindeki yaprakların adedi ne kadar kim bilir, bu müslümana eza eden adamın günahı bu kadar çok olur.”

Bizim kabahatlerimizden, veyahut noksanlıklarımızdan diyelim, birisi biraz bilgi sahibi, yahut varlık sahibi, yahut da kudret sahibi olduğumuz zaman, maiyetimizde olanların hukukuna riayet edemeyişimizdir. Onu artık insan yerine de saymayız, ufacık hatasından dolayı onu yerin dibine batırırız, hiç de kıymet vermeyiz.

Ama o da müslümandır, o da Allah'ın kuludur. Bu mülkü sana veren Allah'tır, saltanatı veren Allah'tır, kuvveti veren Allah'tır, bilgiyi veren Allah'tır, serveti veren Allah'tır... Onu fakir eden de yine Allah'tır, onu sana muhtaç eden yine Allah'tır. Binâen aleyh onların hepsini unutup da o fakiri, o zayıfı, o miskini, o garibi böyle hor hakir görüp, dünyaya geldiğine pişman edercesine onu incitmek, elbette hak değildir. Bak bunun günahının ne kadar çokluğunu nasıl söylüyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi bugün dinlediğim bir hikâyeyi nakledeyim:

Bugün bir genç geldi. Gençler tabii bir şeyler biliyorlar, biz bilmiyoruz. Onlardan aldığım malumatta, bu dünya gürültülerinden, bugünkü gürültülerden bahsederekten diyor ki:

Hocaefendi, iyi ama bunun önüne geçilmez diyor. Çünkü bugün yetişen genç dini bilmiyor. Dinini bilmediği için, bu aradaki farkı bir türlü hazmedemiyor:

“—Bu adam böyle yaşasın da öbür adam neden böyle ezilsin, hor hakir yaşasın?” diyor, bunu hazmedemiyor diyor. Bir misal getirdi bana, dedi ki;

Ben filan yerde bir köye misafir oldum, misafir olduğum köyde su yok. Köyün suyu yok. Namaz kılıyorlar, Kur'an okuyorlar, ibadetleri yolunda, sordum;

“—Sizin suyunuz yok, siz guslü muslü nasıl yapıyorsunuz?”

Nasıl sorduysa, adam susmuş. Yok su... Tabii uzaklardan ihtiyaçları kadar bir şey getirebiliyorlar, onunla böyle zarureten iktifa ediyorlar.

Şimdi bunu bizim bu genç nesil görüyor. Öte tarafta müreffeh bir apartmana yerleşmiş, sıcağı soğuğu hepsi muntazam, şarıl şarıl önünde sular akıyor. Onun bu yaşayışını, ötekinin de bu zaruretini hazmedemiyor bu genç. Bunun dini bilgisi de yok. Binâen aleyh bunu düzeltmenin yoluna bakıyor.

“—Düz olsun bu; ya hepimiz ezilelim ya hepimiz düzelelim!” diyor. Bu fikri koymuş kafasına ve bu kafa içinde ölmeyi kararlaştırmış. “Ölsem de ben bu kanaatteyim. Bu fakir fukarayı, böyle zulüm ve işkence içerisinde, zaruret içerisinde bırakmak müslümanın vicdanına yakışmaz!” diyor. Müslüman demiyor da, “İnsanın vicdanına yakışmaz, bunun çaresini bulacağız.” diyor.

Bulacağı yok da... Allah affetsin kusurlarımızı... Ama bize de buradan bir ders düşer ki:

“—Biz niçin etrafımızdaki insanların zaruretleriyle ilgilen- miyoruz?”

Bizim Peygamberimiz demiş ki:

“—Komşusu aç iken kendisi tok yatan adamın Müslüman- lıktan hiç nasibi yok.”

Biliyor ki komşusu aç, zaruret içerisinde; kendisi de karnını doyurmuş aşağıda rahat yatıyor. Demek ki onun Müslümanlıktan hiç nasibi yok!

Yani adı müslüman; hakiki müslüman bunu yapamaz.

E bu komşuyla beraber bu memleketin halkı zaten birdir. Bütün dünya müslümanları yine birdir. Buradaki senin komşunla, Erzurum'daki komşunun arasında fark yok. Müslümanlık dolayısıyla oradaki bizim kardeşimiz, buradaki de bizim kardeşimiz. Oradaki kardeşimizin zaruretine de buradaki müslümanın razı olmaması lazım! Cemiyetler kurarak, kendi imkânlarının fazlasıyla, memleket içerisindeki bütün zuafanın yardımına koşmak lazım!

Bunu hepiniz biliyorsunuz. Anadolu'nun birçok yerlerinde köyler vardır ki, yeraltındadır evleri. Penceresi de yoktur, zavallının hayvanatı da oradadır. Bugünkü hayat şartlarına hiç de uygun değildir ama zavallı ne yapsın?

Düşmüş öyle bir hayata, bizden de kendisine imdat yok. Demek ki, bu da onlara karşı bizim bir zalimane hareketimizdir. Onun için, cezasını elbette bir gün çektirecekler bize...

Allah affetsin kusurlarımızı...

d.Dürüst Tüccarın Mükâfatı

İbn-i Mâce, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

⁵ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.356, no:2130; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.7, no:9216; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.393, no:11045.

التَّاجِرُ الْأَمِينُ الصَّدُوقُ الْمُسْلِمُ مَعَ الشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(ه.ك.ه.ب. عن ابن عمر)

RE. 197/3 (Et-tâciru'l-emînu's-sadûku'l-müslimü mea's- şühedâi yevme'l-kiyâmeti.)

Hız. Aîşe Validemiz Rasûlüllah Efendimiz'e soruyor:

“—Yâ Rasûlallah! Yarın rûz-u kıyamette şehidlerle beraber haşrolunacak bir kimse var mıdır?”

Şehid, mâlûm Allah yolunda canını veriyor. En kıymetli şeyi insanın canıdır, onu da veriyor işte. Onu da kıskanmıyor, “Tek, arkamdaki kalan nesil rahat etsin, düşman ayağı altına düşmesin, kâfirin ayağı altına düşmesin, benim canım feda olsun!” diyor şehid oluyor. Allah da buna mukabil ona büyük mükâfatlar veriyor.

“—Buna muadil başka adamlar da var mıdır yâ Rasûlallah böyle bu şehidlerle haşrolunacak?”

“—Var yâ Aîşe!”

“—Kimdir yâ Rasûlallah?”

“—Günde 20 kere ölümünü gözünün önünde getiren adam.

Günde en aşağı 20 kere ölümünü düşünen kimse...”

Ama bu ölümü en çok düşünen bizim mezarlılardır. Günde 20, 40, 50 ölü gelir ellerine... Hiç durmadan hemen sokar deliğe. Şu kadarcık yüreğinden bir sızı da gelmez, ürkeklik de gelmez. Çünkü alışmıştır o hadiseye...

Bizim de ölümle olan ilgimiz, tıpkı bu mezarlının ilgisi kadar. Komşumuz ölür, yahut evimizden birisi gider. Birkaç gün şöyle bir ağlarız sizler ama yalancılıktandır bu... Hakikaten olsa insan yolunu düzeltir.

“—Bak bu adam hayattayken ne güzel! Cenâb-ı Hakk’ın verdiği şu vücuda bak, kıyamazsın. İnsan pamuk gibi yataklarda yatıyor, evi o kadar güzel, muntazam. O can çıkınca, hemen hiç durdurmadan derhal bunu tabutun içerisine koyuyorlar, yallah mezarın içerisine...” diye düşünerek ibret alır.

O mezar işte karanlık bir yer, aydınlığı yok. Toprakların içerisinde, birçok haşeratın bulunduğu bir yere, oraya bırakıyoruz adamcağızı.

“—Yâhu işte anandı, babandı, hanımındı, evladındı...”

Ne olursa olsun. Oraya koyuyoruz;

“—Allah sana selamet versin burada!” deyip, bırakıp gidiyoruz artık.

O orada, hani gül yüzüne bakmaya kıyamıyordu insan, gözü yüzü her şeyi öyle, endamı o kadar güzeldi. Git de şimdi bir bakbakalım orada ona... Açıver şöyle kefenini, bir gün, iki gün, üç gün,

bir hafta, on gün, bir ay sonra... Korkar insan, iğrenir. Sokulamazsın kokudan, taaffünden...

Hani o beslemek istediği can nerede?

Her gün ne güzel yediyor içiriyordu ona, paye veriyor kıymet veriyordu, yere göğe kondurmuyordu, söz söyletmiyordu. Bir sinek gelse, “Aman sen bize mikrop getirirsin!” diyerek hemen vurup öldürüyordu onu. Şimdi bak bu mezarın içinde ne sesi çıkıyor, ne sedası çıkıyor, ne feryad edebiliyor. Orada perişan bir halde; kurtlar üşüşmüş başına, vücut kendi kendini yiyip bitiriyor. Bir görsen ne kadar feci bir manzara, Allah göstermesin...

İşte bu hepimizin başına gelecek bir manzara ama. Kaçsan da korksan da bu manzara hepimizin başına gelecek, o kıymet verdiğimiz ceset çürüyecek. Asıl kıymet verilmesi gereken ruh idi. O ruhu unutuyoruz, cesede veriyoruz kıymeti. Besle bakalım artık; yağla, balla, arabalar içerisinde besle besle, en nihayet o çukurun içerisi onu temizliyor.

“—Eh hani onu gezdiren, oynatan?” O ruh idi, o ruh ayrıldı gitti.

Burada güzel bir şey var. Şimdi ruhumuz bizim içimizde şu teyp makineleri gibi bir makine... Bütün hadiseleri alıyor içerisine... Ruh bütün hadiseleri içine alıyor, bu vücut onun teybi. O el ayak filan onun aletleri. O bütün hadiseleri tamamen o ruhun içine işliyor.

Şimdi ruh cesetten ayrılmadan evvel her şeyi kaydediyor. Şu teyp makinesi şimdi buradan çıkınca, basınca düğmeye burada kaydettiğini orada söylüyor. Bu gözümüzün önünde. Şimdi teybimiz bize, bizden de aldığını söylüyor. Sen bunları bugün işledin, bak bak seni aynanda bunlar mevcut. Fakat göz kapalı artık, görmüyor onu.

Neden? Dünya şehvetleri, dünya sevgileri bu gözleri perdelemiş. İç alemi görececek kabiliyeti yok artık. Bütün gayesi dünya, dünya saadetinin peşinde... Ama ruh çıkar çıkmaz, dikkat edin, ruh çıkar çıkmaz perde açılıyor. Görmeye mani olan dünya ortadan kalktı. Ortadan kalkınca perde gitti, perde gidince teyp başladı senin karşında, tam bugünkü televizyon misali aynalarıyla, sözleriyle tıngır tıngır sana söylüyor.

Şimdi senden o can çıktı, ceset evde daha... Senin buluş yaşından o güne kadar yaptığın bütün hadise gözünün önünde böyle dönüyor.

Şimdi bu göz görmüyor ama şimdi onu hakikat gözü görüyor. Hakikat gözleri onun karşısında. Eh işte bu daha mezarına konuncaya kadar, bütün o ya sevap ya ikap, ya hasenat ya seyyiat, neyse o teybindeki hal, bu onun cezası, ona yeter artık.

Şimdi bir de mezara giriyor. Mezara girdikten sonra tabii sual- i münkereyn başlar. Ondan sonra onun haline göre nasıl ceza olunacaksa öylece kalır.

Mü'minse onun mezarı 70 arşın genişler. Bu 70 arşın genişleme demek, böyle toprakların genişlemesi değil. İnsan bazı dar evlerde oturur ama insanın içerisi geniştir. Bazen çok büyük evlerde oturur ama insanın içerisi dardır, sıkılır orada.

Bu öyle bir âlem ki o dar mezarlık ona çok geniş gelir, orada rahat olur, adeta cennet bahçesindedir. Maazallah bir de imansız ve ahlaksız olarak oraya göçtüyse onun mezarı da işte bir cehennem çukurudur. Orada artık onun azabının tasvirine gücümüz yetmez. Allah hepimizi affetsin...

Yani bu teyp bizdeyken bu teybe güzel şeyler kaydetmek lazım. İşte o tevbeler, o teypteki hataları her gün siler. Nasıl ki değiştiriyor bizim teypler de, başka bir sözü alırken eski sözü oradan silip gidiyor. Tevbelerimiz de tıpkı bunun gibi eskileri siliyor, yenisine teybimizin içi temiz kalıyor.

Onun için sabahta akşamda sen bunu bırakma! Şimdi günde 20 kere bu tevbeyi eden insan da şehidlerle haşrolunacak, çünkü artık üzerinde günahı kalmadı.

Günde 20 defa öyle ölümünü canlı olarak tefekkür eden insan da günahlardan dönüp, istikametini de düzeltir. Bu 20 defa düşünme az değil. Günde 20 kere düşünmek suretiyle muhakkak istikametini düzeltmeye doğru insan çevrilir.

Estaîzü bi'llâh:

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ
وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا

(النساء: ٦٩)

*(Ve men yutii'llâhe ve'r-rasûle feülâike
mea'llezîne en'ama'llâhu aleyhim mine'n-
nebiyyîne ve's-sıddîkîne ve's-şühedâi ve's-
sâlihîne. ve hasüne ülâike refîkâ.)* [Kim Allah'a
ve Peygamber'e itaat ederse; işte onlar,
Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu
peygamberler, sıddîklar, şehidler ve sâlih
kişilerle beraberdirler; bunlar ne güzel
arkadaşlardır!] (Nisâ, 4/69)

İş Allah'a ve Rasûlüne iman ve onların emirlerine
itaattir. Bu itaatte olanlar böyle sülehâ, şühedâ
ve salihîn ile beraber hasrolunacaklardır. Allah
bizleri de onlarla beraber haşrolunan kullarının
arasına kabul eylesin...

Günahlara tevbe ettiğimiz takdirde, bu
insanlarla beraber oluruz.

Şimdi bunların arasına bir de tâciri soktu:

(Et-tâciru'l-emînü) Evvela emin sıfatı var: Öyle
bir tâcir ki emin, yani emniyet sahibi. Diyorsun
ki:

“—Ben bu tacire bu kadar para versem, bundan benim param zâyi olmaz. Yahut ‘Bu kaçadır?’ dediğim vakitte, bu adam bana yalan söylemez, olduğu gibi söyler.” diyorsunuz.

Bu emin tacir, bir. İkincisi sadûk; doğru söylüyor. Hem emniyet kesb etmiş hem de sözünde sadakati var adamın.

Üçüncüsü, Müslüman olacak.

Mesela doğruluk bazen Ermeni’de de olur, Yahudi’de de olur, kâfirden de olur. Kâfir de doğru kafirdir ne yapalım! Yalan söylemiyor; malın iyisini söylüyor, şu budur, bu da budur diyor. Doğru söylüyor ama kâfirdir, para etmez onun doğruluğu... Müslümanın doğruluğu, şehidlerle haşrettirecek insanı...

Kıyamet gününde bu emin, sadûk, müslüman tâcir şehidlerle beraber hasrolunacak.

e. Ticaret Çok Önemli

Abd ibn-i Humeyd, Dârimî, Tirmizî, Dâra Kutnî ve Hâkim, Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:1130; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.7, no:2143; Taberî, *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.IV, s.29, no:1344; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.7, no:18; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.322, no:2539; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.449; Abd ibn- i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.299, no:966; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VI, s.16, no:1387; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.230; Zehebî, *Mîzânü’l-l’tidâl*, c.III, s.413, no:6968; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.7, no:9217; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.294, no:941; *Câmiü’l- Ehâdis*, c.XI, s.394, no:11046.

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ

(عبد بن حميد، والدارمي، ت. حسن، قط. ك. عن أبي سعيد)

RE. 197/4 (*Et-tâcirü's-sadûku'l-emînü mea'n-nebiyyîne ve's- siddîkîne ve'ş-şühedâi*) “Doğru sözlü, emin, güvenilir, güvenilecek ahlâka sahip bir tüccar, mahşer günü peygamberlerle, siddîklarla ve şehidlerle beraber haşrolacaktır.”

Tâcirin, ticaretin çok kıymeti var. Bakın bugün biz hep istikbal peşinde koşuyoruz. Özel mektepte 70 bin tane talebe var diyorlar, 70 bin tane de devlet mektebinde talebe var; 140 bin tane talebe var. Bunlar hep istikbal peşinde okumak gayesindedirler. Okurlar ama bu 140 bin, 150 bin, 200 bin, ne olursa olsun bunların hepsi bir memur olup bir masada oturup istikballerini taht-ı emniyete almak isterler. Ticaret denilen, bu şühedalarla beraber haşrolunacak ticaret âlemine atılmak hiç kimsenin işine gelmez. Ticarete tehlike var, sıkıntı var, zorluk var... Kolayı varken kim gidecek zoruna? Sanat da öyle...

Şimdi bizim imamımız olması dolayısıyla Hazret-i İmâm-ı Âzam'dan size bahsedeyim. İmâm-ı Âzam Hazretleri çok büyük alim. Kadı lazım olmuş. Kadılık o zamanın meşhur makamı. Demişler ki:

“—Seni filan yere kadı yapacağız İmam, haydi bakalım!”

“—Yok, ben yapamam onu!” demiş.

“—Canım senden daha başka bilgin adam yok ki bu memlekette... İşte en bilgin adam sensin. Bu vazife sana düşüyor, yapacaksın!” demişler.

“—Yok, yapamam!” demiş.

“—Atın hapse, vurun sopayı!”

“—Yapacak mısınız?”

“—Yok yapamam efendim.”

Sopayı yer, hapiste yatar, ama yapamam der.

“—Öleceksin!”

“—Ne yapayım ölürsem? Niçin kabul etmiyor?

“—Sultan parası, devlet parası yiyemem. Ben elimin emeğini yiyeyim, bana kâfi... Hem onun başka mes’uliyetleri var. O mes’uliyetlerin altına giremem, hem de öyle hazır parayı da istemem. Yapamam ben bu işi!” diyor.

Bugün bizim gayemizle, bizim İmamımızın gayesi arasındaki farka bak sen şimdi?

Bu sene hacda bir Faslı, bize güzel bir kitap hediye etti de...

Kitabın adı: (Şüzûrû’z-Zeheb) “Altın Parçaları” demek.

Orada kitabın sahibi Saîd, bir mesele-i ilmiye sormuş bir adama, demiş ki:

“—Şu mesele hakkında senin mütalaan nedir?”

O da söylemiş:

“—Şöyledir, helâldir, haramdır...”

“—Ama demiş senin dediklerin bugünkü fukahanın kavline uymuyor. Fukaha böyle demiyor.” demiş.

“—Sen fakih gördün mü? Bilir misin fakih kimdir? Fakih o adamdır ki, zühd ü takvâ sahibidir, dünyaya iltifat etmez. Senin bugün alim dediğin adamlar, dünyayı içlerine dolduran insanlardır. Bunların fakih nerelerinde, fıkıh nerelerinde?”

Fıkıh, anlayış ve idrak kuvvetinin fazlalığıdır. O fazlalık dolayısıyla insan önünü çok ileride görür. Biz önümüzü ancak bu kadar görürüz. Ama o ilmin verdiği kuvvet ve zekâ ile önünün arkası olan ahireti de görür buradan... Hani bugün aylara yıldızlara gidiyorlar ya, o ayların yıldızların üstünü görür. O kadar zekâ kuvveti kendisinin üstündedir.

Neden? Basireti açıktır. Basarla olmaz iş! Bu basar işte bir hududu var göreceksin, o oraya kadar görür, ama basirete hudut yoktur.

Şimdi adam Ay'a, saatte şu kadar kilometre gitmek suretiyle şu kadar günde gidiyor. Ha basara bir hudut var ama basirete hudut yoktur. Bir anda o kâinatın her tarafını seyreder. O kudret, yani ruh kuvvetidir o... Ruh kuvvetine karşı bugün insanlarda aciz vardır.

Binâen aleyh fakih denince, o adamlardır ki ibadete düşkündür. Maksat kitabı ezberlemek değil. Şimdi sen bin tane kitabı topla, bir devenin sırtına yükle yahut bir otomobile yükle; onu buradan meselâ Konya'ya naklet. Nâkildir, ona nâkil derler. Arabaya koymuşsun götürüyor kitapları, nakledici.

E bu adamda da bilgi çok, buradan kalkıp şu tarafa gidiyor, buradaki bilgiyi o tarafa aktarıyor bu adam. Kendisinde bir şey yok.

Bilgi, amel edersen sana fayda var. Bilgiyle amel edersen sana faydası var, yoksa amel edemediğin takdirde, Cenâb-ı Hak Sûre-i Cuma'da (*kemeseli'l-hımâr*) diyor. “Merkep gibi, yük taşıyan merkep gibi.” Başka kıymeti yok. Amel etmiyor, yalnız çenesi var. Çenesi güzel, herkesi mest ediyor fakat ameli yok. İşte kemeseli'l- hımârdır o.

Allah affetsin...

Onun için tâcir-i sadûk böyle İmâm-ı Âzam gibi olur. Bak şimdi İmâm-ı Âzam'a:

Bir gemi buğday almış veya başka içindeki neyse. Demiş, ortağı var, bunu götür sat işte. Bağdat'ta oturuyor kendisi. O adam gemiye yüklemiş Basra'ya götürmüş, Basra'da satışa sunacak. Tenbih etmiş:

“—Beş kuruşa aldığını altı kuruşa satacaksın!” demiş. Gitmiş adam Basra'ya... Basra'dakiler demiş ki:

“—Dur dur! Birkaç gün sabret!”

“–Niçin?”

“–Sıkıntı çok. Bu 10 kuruş edecek demişler. Beş kuruşa verecektin sen, bu 3-5 gün sonra 10 kuruş edecek. Sakla!” demişler.

Hırs var insanda, saklamış. Ertesi gün piyasa yükselmiş 10 kuruşa satmış. Çok para. Getirmiş İmâm-ı Âzam’a, “Buyur.” demiş. Tabii İmâm-ı Âzam ne kadar mal yolladığını, kârın da ne kadar olduğunu biliyor.

“–Neden bu bu kadar fazla?” demiş. Demiş ki:

“–Orada piyasa yükseldi, ben de o yüksek piyasaya sattım.”

“–E ben sana, ‘Şu fiyata vereceksin!’ demedim mi? Bunun hepsini, kârı da, malı da o Basra halkının fukarasına tasadduk ettim, götür oraya, dağıt!” demiş.

Şimdi fukaha dediğin adam böyle verâ sahibidir, Allah’tan korku var içerisinde. Fakir fukaraya acı var içerisinde. Merhameti var içerisinde. Bugünkü zengin gibi dünyayı hep ben yutayım demiyor. Bugün bizim halimiz bütün dünyayı bize verseler Kârün gibi doyacağımız da yok. Yer yutacak bizi Allah muhafaza...

Onun için ne ticarete sadakatimiz var ne ticarete emanetimiz var. Allah affetsin... Bu felâketler hep başımıza nereden geliyor bilmem.

f. Teennî ile Hareket

Ebû Dâvud, Hâkim ve Beyhakî, Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SA Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

التُّؤَدَةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ خَيْرٌ إِلَّا فِي عَمَلِ الْآخِرَةِ

(د.ك. هب. عن سعد بن وقاص)

RE. 197/5 (*Et-tûedetü fî külli şey'in hayrun, illâ fî ameli'l-âhireti.*)

(*Et-tûedetü fî külli şey'in hayrun*) “Teennî her şeyde hayırdır, (*illâ fî ameli'l-âhireti*) ahiret amelinde değil.”

Tüedeh, teennî demektir. Ağır ağır, “Bu işin sonunda hayır var mı, yok mu?” diye düşünerek yapıyor, aklına geldiği gibi hemen yapayım demiyor. Düşünüyor taşıyor, sağa koyuyor sola koyuyor, düşünüyor, soruyor; bazı insanlara, büyüklerine danışıyor. Onda hayır varsa, karar veriyor yapıyor. Öyle aklına geldiği gibi yapmıyor.

Bu teennî ile hareket her şeyde hayırlıdır; amel-i âhiret müstesna...

⁷ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.132, no:213; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.194, no:20592; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.123, no:792; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, cII, s.76, no:2427; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.335, no:8411; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIV, s.34, no:36769; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.98, no:5673; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.390, no:11039.

Namaz kılınacak, hemen kıl, onu bekletme!
Oruç tutacaksın, hemen tut bekletme! Sadaka vereceksin, hemen ver, durdurma! Bunlarda düşünme, çünkü onlar ahiret amelidir.

g.Allah'ın Verdiği Nimetleri Söylemek

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Beyhakî ve İbn-i Hibbân Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

التَّحَدَّثُ بِنِعْمِ اللَّهِ شُكْرٌ وَتَرْكُهَا كُفْرٌ وَمَنْ لَا
يَشْكُرُ الْقَلِيلَ لَا يَشْكُرُ الْكَثِيرَ وَمَنْ لَا يَشْكُرُ
النَّاسَ لَا يَشْكُرُ اللَّهَ وَالْجَمَاعَةَ رَحْمَةً وَالْفُرْقَةَ
عَذَابٌ

(حم. ابن أبي الدنيا، هب. حب. عن النعمان بن بشير)

RE. 197/6 (*Et-tehaddüsü bi-niami'llâhi şükrün, ve terkühâ küfrün; ve men lâ yeşkürü'l-kalîle, lâ yeşkürü'l-kesîra; ve men lâ yeşkürü'n-nâse, lâ yeşkürü'llâhe; ve'l-cemâatü rahmetün, ve'l-fürkatü azâbün.*)

(*Et-tehaddüsü bi-niami'llâhi şükrün*) “Allah'ın verdiği nimetleri söylemek şükür, (*ve terkühâ küfrün*) saklamak ise küfrân-ı nimettir. (*Ve*

⁸ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.102, no:4419; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.61, no:45; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Şükür*, c.I, s.25, no:64; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.255, no:6418; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.396, no:11054.

men lâ yeşkürü'l-kalîle) Aza şükretmeyen, (*lâ yeşkürü'l-kesîra*) çoğa da şükretmez. (*Ve men lâ yeşkürü'n-nâse*) İnsanlara teşekkür etmeyen, (*lâ yeşkürü'llâhe*) Allah'a da şükretmez. (*Ve'l-cemâatü rahmetün*) Cemaat rahmettir, (*ve'l-fürkatü azâbün*) ayrılık ise azaptır.”

Allah-u Teâlâ herkese bir nimet vermiştir. Yani nimetsiz hiç kimse yoktur. Ne kadar fakir de olsa, ne kadar zayıf da olsa, yine üzerinde Allah-u Teâlâ'nın çok nimetleri vardır. Sağlık nimeti vardır, yürüme nimeti vardır, anlama, duyma nimeti vardır, düşünme nimetleri vardır kendisinde. Çok nimetler vardır. Bu nimetleri düşünmek ve bunları başkasına anlatmak;

“—Allah-u Teâlâ bana neler verdi, neler verdi...
Ev verdi, mal verdi, mülk verdi, şunu verdi, bunu verdi. El-hamdü lillâh!” demek.

Bu tahaddüs, bu Allah-u Teâlâ'nın verdiği nimetleri saymak, ifade etmek şükürdür.

Yahut kendisine başkaları ikramlar yapmış. Onlara karşı;

“—Filan adam bana şöyle ikramda bulundu, böyle ikramda

bulundu. Çok teşekkür ederim efendim, sağ olasınız! Allah ömrünüzü uzun etsin!” diye bir takım böyle hoş gidecek sözleri söylemek, bunlar da şükrün içine girer.

Yalnız bir hadis-i şeriflerinde Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

أَحْثُوا التُّرَابَ فِي وُجُوهِ الْمَدَّاحِينَ

(عد. حل. عن ابن عمر؛ طب. عن المقداد؛ ت. عد. عن أبي هريرة)

RE. 18/4 (*Uhsü't-turâbe fî vücûhi'l-meddâhîn*)
“Sizi methedenlerin yüzüne toprak serpin!”

Onların o konuşmaları, medihlerin sizin aleyhinizdedir. Çünkü o, sende olmayan bir şeyi zikrediyor. Sende olmayan vasıflarla seni övüyor. Yoksa sende olan sıfatlarla seni medih mezmum değil.

Cömert adam, cömertliğini övüyorsun. Bu övüş bu söyleyiş bu medih mezmum değildir. Mezmum olan cimri bir adamı övüyorsun. Ufak bir ikram görmüş, o ikram için o adamı övüyor. Halbuki o adam çok sıkı, cimri bir adamdır, övülmeye layık değildir. Budur meddah olan.

⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.94, no: 5684; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.258, no: 812; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.99; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.165, no:275; İbn-i Adiy, *el-Kâmil*, c.IV, s.186; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.106, no:355; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2297, no:3002; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.599, no:2393; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.669, no:4804; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1232, no:3742; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.124, no:339; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.48, no:2113; İbn-i Ebî Şeybe, c.V, s.297, no:26259; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.158, no: 1158; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.244, no:576; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.242, no:20926; Mikdâd ibn-i Esved RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.600, no:2394; İbn-i Adiy, *el-Kâmil*, c.III, s.345; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, no:1033, no:7960. *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.56, no: 135; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.I, s.459, no:732.

Allah-u Teâlâ'nın verdiği nimetleri saklamak, söylememek *küfrân-ı nimet* oluyor. Allah vermiş, çok şükür el-hamdü lillâh, niye saklayacaksın bunları? Niçin şükretmeyeceksin bunlara?

Onun için, saklayanlar küfrân-ı nimet etmiş olurlar.

Aza şükretmeyen, çoğa da şükretmez. Bugün mesela, farz ediniz ki Allah size bir ekmek parası verdi. Başka bir şey vermedi.

Bir ekmek parası kazanabildin. Buna da şükretmeniz gerekir. Eğer bu bir ekmeğe, bir ekmek parasına, az da olsa buna şükredemiyorsanız; bu çok olduğu vakitte de şükredemezsiniz o zaman...

Niçin? Bu da sizin açlığınızı giderir, size ibadet edecek bir kuvveti bu da verir. Madem ki bu aza teşekkür edemiyorsunuz, çoğuna hiç teşekkür edemeyeceksiniz demektir.

Cenâb-ı Hak bu dünyayı yarattıktan sonra, hepimizi birbirimize muhtaç bir şeyle bağlamış. Bir bağ vardır, herkes birbirine muhtaçtır. Zengin de olsa fukaraya muhtaçtır, fakara da zengine muhtaçtır. Zengin insan sana bir ikram ediyor, ihsan ediyor. Bu ikramına, ihsanına karşı teşekkür edeceksin. Yapan insan ama, o insana yardım et diyen Allah'tır. Ona o merhameti veriyor, o da sana veriyor. Sana verdiğinden dolayı sen ona;

“—Teşekkür ederim. Allah senden razı olsun. Çoluk çocuğumuzu sevindirdin. Bahtiyar ol!” diye teşekkürler ediyorsun, şükrediyorsun.

Bu şekilde şükür o adama olmakla beraber, aynı zamanda da Allah’adır.

Şimdi kendisine iyilik yapan insana şükredemeyen, Allah’a da şükredemez. Çünkü göremiyorsun. Kul sebeptir, asıl veren Allah’tır. O sebebe karşı teşekkür edeceksin ki, hakiki verene de teşekkür etmiş olacaksın.

Şimdi hadisin alt tarafı;

“—Cemaat daima rahmettir, topluluk daima rahmettir; ayrılık azaptır.”

Bunu nasıl anlatırız bilmem. Biz müslümanların yekvücut oluşunu, yekpâre oluşunu Peygamber SAS ve daha sonraki gelen Ümmet-i Muhammed’in büyükleri müteaddit misallerle, sözlerle dilleriyle, halleriyle bize anlatmaya çalışmışlar durmuşlar. Fakat biz nedense bir türlü anlayamıyoruz ve anlamak da istemiyoruz, işimize de gelmiyor.

“—Toplanalım!” diyoruz;

“—Yok olmaz! Herkes kendi kafasından gidecek.” deniliyor.

Ama parçalanacakmışız, dağılacakmışız, perişan olacakmışız. Ne olursa olalım! Benim dediğim olmuyor ya, ben de seninkine uymayıveririm vesselam.

Bizim Bursa'daki Camii Kebir'in musalla tarafında bir kapısı var, büyük. O kapısının yanındaki duvar büyüktür. O duvarın üzerine büyük yazılarla, bilmem yani buradan oraya kadar tutar, bu ibare yazmışlar. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹⁰

الْجَمَاعَةُ رَحْمَةٌ وَالْفُرْقَةُ عَذَابٌ

(القضاعي عن النعمان بن بشير)

(*El-cemâatü rahmetün. ve'l-fürkatü azâbün*)

“Toplanmak, bir araya gelmek rahmettir, ayrılık da azaptır.”

Kocaman, nasıl yazdıysa yazmış onu adam. Her birisi bir karış, yani yazının her harfi şöyle bir karış, kör de okur gibisine... Ama kimsenin umurunda değil bu. Herkes yine kendi bildiğini yapar, kendi bildiğine gider. Perişanlık halimiz, Allah'a kalmış...

Bu neden? Bunun iki sebebi var: Birisi hubb-u dünyâ...

¹⁰ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.278, no:18472; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.VI, s.516, no:9119; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.43, no:15; Ebü'ş-Şeyh, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.149, no:111; İbn-i Ebî Asım, *es-Sünneh*, c.I, s.104, no:81; Nu'mân ibn-i Beşîr RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.429, no:2058; Hz. Aişe RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.628, no:5962; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.V, s.392, no:9097; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.934, no:20242; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.57, no:1074; *Câmiu'l-Ehadîs*, c.XII, s.66, no:11451.

Hubb-u dünyâ için şöyle demişler:¹¹

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ

(*Hubbü'd-dünyâ re'si küllü hatîetin*) “Dünyayı sevmek, bütün hataların kaynağıdır.”

Ne kadar günah var dünyada? Saymakla bitiremeyiz. Şu kadar günah var... Onların hepsinin başı dünya sevgisidir.

Dünya sevgisinden dolayı gözümüz başka şeyi görmez, aklımıza başka şey girmez. Kim ne derse desin varsın. Dünyanın ulemasını, fukahasını, profesörünü kim ne varsa getirsin, çeşit çeşit delillerle bizi ikna etmeye çalışsınlar, biz yine birleşemeyiz vesselam. Toplaşamayız ve birbirimizi de sevemeyiz.

Seviyor muyuz birbirimizi?

Kim seviyoruz derse yalan olur. Çünkü ben kendimden biliyorum, onun için.

Çünkü mü'min mü'mini gördüğü vakitte sevinç duyacak. “Oh şu kardeşimle kavuştuk!” diyecek. Öz kardeşleri askerden gelir, hacdan gelir yahut uzak bir yerden kaybolup da gelir. Ayy, ayrılmak istemezler birbirinden, sarılırlar;

“—Oh kardeşim! Nasıl bu kadar zaman senden ayrı kaldık!” filan diyerek, Bu hepimizde böyle olması lâzım gelirken, maalesef, maalesef!..

¹¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.338, no:10501; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.388; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.428; Hz. İSÂ AS'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.192, no:6114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1099; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXI, s.326, no:45030.

Şimdi tecrübe etmek istersen bir kapıyı çal, “Selâmün aleyküm!” de, “Ve aleyküm selâm.” demez bile. Kapıyı kapar karşıdan;

“—Sen kimsin?” der.

“—Ben de senin bir müslüman kardeşinim, işte geldim kapına...”

“—Haydi Allah büyük, başka kapıya git!” der, bizi oradan savuşturur.

Niçin? Birbirimizi ne tanırız ne biliriz.

Burası uzun ve geniş bir ders, çok güzel bir ders. Bunu sizin vicdanlarınıza havale ederim. Cemaatte rahmet var, ayrılıkta azap var. İster yap ister yapma...

h.Acele Edilecek Şeyler

Teennî, ağır ağır, usul usul, düşünme düşünme hareket etmek demek. İş yaparken acele etmiyor, düşünme düşünme, ağır ağır hareket ediyor Ölçüyor, hesaplıyor, öyle yapıyor.

Teennîde hayır vardır. Yalnız bazı müstesnaları var:

1.Tevbe.

Tevbede düşünmek olmaz, hemen derhal tevbeni yap!

“—Düşüneyim, acaba ben yine bu günahı yapar mıyım yapmaz mıyım? Daha biraz gençliğim var, şu da geçsin de, biraz yaşım ileriye gelsin de öyle yaparım bu tevbeyi.”

Bu şeytan işidir, öyle olmaz. Hemen tevbeni derhal yap!

2. Borcun ödenmesi.

Borç var; bu borcu acaba vereyim mi vermeyeyim mi? Bak şimdi hac vakti de geldi, hacca gitsem de sonra versem? İşte şöyle de yapsam, kızı da gelin etsem, oğlanı da eversem... Alacaklı orada duradursun.

Yok olmaz! Alacaklıya evvelâ borcunu ver, ötekilerine Allah Kerim'dir.

3. Akıl bâliğ olmuş çocuğun evlenmesi.

“—Çocuk kemâle gelmiş, müslümanlardan talipleri de var.

Verelim mi vermeyelim mi?”

“—Uzun boylu düşünmeye lüzum yok. Küfuvünü bulduysan derhal ver!”

Küfuv, denklik, dinde denklik.

“—Dindar mı? Kâfi...”

“—Ama zengin değil efendim?”

Zengin bir kızı zengin bir efendiye vermek yerinde ama ya bulamazsak?

Onun için, küfuv denilen şey dindedir.

Dindar mı bu adam? Müslüman mı bu adam? Beş vakit namazını kılıyor mu bu adam? İstedi mi senin kızını da?

Derhal vereceksin. Vermezsen, yarın başka türlü başına hal gelirse mes'uliyet senindir.

4.Ölünün defnedilmesi.

Öldü cenaze. Saklayalım, bunun babası gelecek, dedesi gelecek, kardeşi gelecek Erzurum'dan... Bu cenaze bir iki gün dursun. Akriba u taallukat gelecek memleketten, gazeteyle de ilan edeceğiz. İşte şuradan buradan bir sürü adam gelecek, cenaze namazında bulunacaklar.

Yok... Öldü mü, Allah rahmet eylesin. Hemen çenesini kapayıp, muamelesini yapıp, götürüp yerine teslim edilecek.

5.Misafire ikram edilmesi. Misafir geldi;

“—O hoş geldin sefa geldiniz, ne iyi ettiniz.”

Uzun boylu bahis, işte;

“—Nerden geldin, nereye gidiyorsun? Çoluk çocuk nasıl?” filan, saatler geçer...

E canım bu adamın karnı açtır. Sen bu gelen misafire evvela ilk vazife, önüne sofrayı hazırlayacaksın;

“—Hoş geldin sefa geldin kardeşim, buyurun. Sen uzak yoldan geldin karnın da açtır.” diyecek.

Ama o eğer yediyse, karnı toksa, alır götürürsün. Ama iştahı varsa, yiyecekse o da yer, sana teşekkür eder.

Onun için misafire yemeği hazırlayıp hemen önüne koyuvermek, bu da aceleden değil.

Teennî burada yakışmaz. Hemen acele önüne koyacaksın onu.

Burada bizim yapmadığımız şeylerden birisi de bu.

6.Müslüman olacak kimseye iman telkini.

İslam olacak adam;

“—Ben Müslümanlığı beğendim, müslüman olmak istiyorum.” diyor.

“—Sen müftüye git, sen işte filan yerdeki hocaya git!” diye gönderiyor.

Böyle diyene vebal büyük.

“—İslâm olmak mı istiyorsun? Gel kardeşim, otur şuraya, de bakayım: *Lâ ilâhe illa'llah*.”

O beceremeyecek belki, yabancı olduğu için. Ağır ağır “*Lâ ilâhe illa'llah*” dedirttin mi buna, bir de arkasından “*Muhammedün rasûlü'llah*” dedirdin mi, bitti. Kapıdan soktun onu içeriye. Kapıdan sok yeter, ondan gitsin sonra müftülükten mi öğrenecek nereden öğrenecekse öğrensin.

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ

(آل عمران: ۱۳۳)

(*Ve sâriù ilâ mağfiretin min rabbiküm*) “Allah’ın afv ü mağfiretine koşuşun!” (Âl-i İmran, 3/133) ayetini buna delil getirmişler.

“Eşhedü en lâ ilahe illa’llâh, ve eşhedü enne muhammeden rasûlü’llah” İslâm’ın kapısıdır. Bunu dedirttirdin mi kâfi...

“—Bunu sen git başkasından öğren!” dedin miydi, senin Müslümanlık da gitti gürültüye... Böyle şey olmaz. Müslüman bunu bilecek ve derhal o adama Müslümanlığı telkin edecek. Onun için bunlarda teennî lazım değil, bunlarda acele lâzım!

7.Vakti gelince namazın kılınmasında.

Namazın vakti gelmiş.

“—Ben bunu ikinci vaktine yakın da kılsam olur.”

Yok, burada acele lâzım.

Ezan okundu mu? Duydun mu ezanı? Rahatsızlığın da yok?

Haydi öyleyse camiye!

8.Düşmanla muharebede.

Dövüş zamanı geldi, herkesi askere çağırıyorlar, düşmanla dövüşülecek.

“—Ben şu işleri de bitireyim de, ondan sonra gelirim arkadan.”

Yok öyle iş. Derhal silahını kapacaksın, koşacaksın gideceğin yere.

Yahu insan utanıyor bazen. Yahudinin bir usulü varmış, herkesin eline planını vermiş, çağrıldı mı herkes gideceği yere gidermiş.

Askerlik şubesine toplanacaksınız, orada seni üç gün beş gün mü bekletecekler, sonra sevkiyat olacak filan yere... Yok böyle bir şey. Onun eline veriyor evrakı;

“—Sen filan yerin askerisin, git oraya!” diyor.

Bir şey oldu mu, başka yere değil doğru oraya gidiyor. Herif zaman kaybetmiyor, hemen o anda cephede hazır bulunuyor.

Müslüman böyle olacak! E bunu bugün yahudi tatbik eder de müslüman bundan kaçarsa, vay o müslümanın haline!

Dava nerede, Müslümanlık nerede?

9.Cemaatle namaza dururken.

İmam *Allàhu ekber* dedi, namaza durdu o konuşmaya devam eder:

“—İşte şu şöyle olaydı da...”

Niçin?

“—Daha rükûya kadar epey vakit var canım!”

Bir iki laf yapacağız diye tehir ediyor. Hele teravihlerde pek çok olur o. Teravihlerde, hele bizim gibi camide hatimle kılınıyorsa, onun, hemen imamın tekbirine yakın zamana kadar oturur aşağıda, belki biraz da istirahat eder filan. Bazı sigara içen, kahve içen de olurmuş Allah esirgeye... Ondan sonra rükuya ineceği vakitte kalkıyor, *Allahu ekber* diyerekten imama yetişiyor.

Bu da caiz değil. Burada tehir olmaz, acele lazım burada...

Diğer sàlih ameller de bunun gibidir. Bunların gayrı olan aceleler Őeytandandır.

i.Allah Hamdi Sever

Yine bunu beyan eden;

Beyhakî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

التَّائِبِي مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ وَمَا
شَيْءٌ أَكْثَرُ مَعَاذِيرَ مِنَ اللَّهِ وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيَّ
اللَّهِ مِنَ الْحَمْدِ

(هَب، عن أنس)

RE. 197/9 (*Et-teennî mina'llàhi teàlâ, ve'l-aceletü mine'Ő- Şeytâni, ve mâ Şey'un ekseru meâzîra mina'llàhi, ve mâ Şey'un ehabbü ila'llàhi mine'l-hamdi.*)

(*Et-teennî mina'llàhi teàlâ*) "Teennî Allah-u Teàlâ'dandır. (*Ve'l- aceletü mine'Ő-Şeytâni*) Acele Őeytandandır. (*Ve mâ Şey'un ekseru meâzîra mina'llàhi*) Allah'tan başka çok özür kabul eden yoktur. (*Ve mâ Şey'un ehabbü ila'llàhi mine'l-hamdi*) Allah-u Teàlâ'ya hamdden daha sevgili bir Şey yoktur."

¹² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.89, no:4367; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.247, no:4256; *Müsnedü'l-Hâris*, c.III, s.387, no:857; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.43, no:12652; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Cenâb-ı Hakk'ın en çok sevdiği şey hamddir ve en çok da mazeretleri Cenâb-ı Hak kabul eder. Özür beyan ettin mi, beyan ettiğin özrü Cenâb-ı Hak derhal kabul eder. Meselâ tevbe ediyorsun:

“—Yâ Rabbi, cehalet zamanımda bunları ben yaptım ama, şimdi de özür diliyorum, beni affet!” dedin miydi, affediveriyor işte, el-hamdü lillâh.

Sonra en çok sevdiği şey de hamddir. Onun için âyet-i kerimede;

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ

تَسْبِيحَهُمْ

(السراء: ٤٤)

(*Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamdihî velâkin lâ tefkahûne tesbîhahüm.*) “Onu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur; fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız.” (İsrâ, 17/44) buyruluyor. Başka bir ayette ise;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

(الاحزاب: ٤١ - ٤٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llâhe zikren kesîrâ.*) “Ey iman edenler, Allah'ı çokça zikredin! (*Ve sebbihûhu bükreten ve esîlâ*) Sabah akşam onu tesbih edin!” (Ahzab, 33/41-42) buyrulmaktadır.

Çünkü, Cenâb-ı Hak tesbihten hoşnut, memnun, seviyor onu. Kul da bu tesbihleri yapmak suretiyle hem nurlanıyor, hem doğruluğu temin etmiş oluyor. Sanki saatini daima doğru gitsin diyerek ayarlatıyor. Sabah akşam tesbihleri insanı ayarlar, doğruluğa doğru ayarlar.

Ama bu tesbihlerden mahrum, tevbe istiğfarlardan mahrum, keyfine hareket eden insanların, ki insan nasıl yaşarsa, dikkat edin, insan nasıl yaşarsa öyle ölecektir. Nasıl ölürse öylece de haşrolacaktır. İnsanın haşri yaşadığı hayata ve ölümüne bağlıdır. Onun için iman ile yaşayan, a'mâl-i sâliha ile yaşayan insanın sonu güzel olur.

“—Ama çok zor öldü o hocaefendi?”

Ne kadar zor ölürse ölsün, o günahlarına kefarettir. Onun akıbeti hayırdır. İman üzere yaşamıştır mutlaka iman ile gider. Allah-u Teâlâ verdiği imanı insandan almaz, kendi atmadıkça... Çünkü o sana hediye etti onu bir kere... İman kazanılmaz. Dünyanın servetini versen imanı kazanamazsın.

Bugün aya gidiyor herif bir sürü akıllı var ama kendisine iman nasip olmuyor. Demek ki onda layıkı olan bir akıl yok. Onu Allah bize hediye etmiş. İslâm olmamızı nasib etmiş. Onu ayaklar altına almak bu büyük bir nasipsizliktir. Onun için verdiği imanı almaz. İman ile yaşayan insan, iman ile ölür. İman ile ölen insan imanı ile haşrolur. İmanlının yeri cennet, imansızın yeri cehennemdir.

Onun için, bu günkü yaşayan insanlar derler ki:

“—Hocaefendi sen dedin ki: ‘Ölüm yaklaşınca, gargara halinde de tövbe makbul!’ O zamana kadar istediğim gibi yaşarım, o zaman bir tevbe ederim, olur biter.”

Bak ne dedi, “Nasıl yaşarsan öyle ölürsün!” dedi. Yaşayış tarzına bağlıdır ölüm. Sen zannetme ki o zaman ben *Lâ ilâhe illa'llah* derim, yahut “Tevbe yâ Rabbi!” derim. Alıştığın hali terk edemezsin ki.

Bugün alıştığımız hali hangimiz terk edebiliyor? Bir sigaranın hakkından gelemiyoruz işte... Bırakabiliyor muyuz sigarayı? Hepimiz biliyoruz ki zararlı bir şey o. Zararlı olduğu halde bırakamıyoruz.

Birisi gelmişti, dedi ki:

“—Sigaranın yüzünden 13 bin zayıat var!” dedi.

“—Nereden buldun da sen bu rakamı yazdın?” dedim.

“—İngiltere’deki aldığımız derslere göre yaptım.” dedi. “Halbuki bizim köylümüz tütünün yapraklarını sarar içer,

Amerika’dan şimdi kaçak olarak da geliyor, içiliyor. Bunların zayıatı bu hesabın dışındadır.” dedi.

Bir kişi de ölse zarar yine zarardır. Halbuki bugün okuduğum kitapta diyor ki,

“—Altı damla nikotin bir köpeği öldürür, 10 damlası bir deveyi öldürür.” diyor.

E bunun biz her gün 20 tanesini, 30 tanesini, 40 tanesini içiyoruz, kim bilir içerisinde kaç damla nikotin var. Bu bizi tedrici bir surette zehirliyor, tedrici bir zehir, ani bir zehir değil. Tedrici bir surette bizi zehirliyor, kafamız bulanıyor, kafamız sersem, âkıbetimiz sersem... Gözümüzün nuru gidiyor. Basiretimiz kapanıyor, kalbimiz kararıyor. Kalbin kararması kâfi zaten, başka bir şey istemez.

Niçin? Senin yanına melek sokulmaz ki. O sigara kötü kokuludur, melek güzel kokulara gelir. O yüzden içmeyen insanlar çok tiksindir.

Bazen bir secde yerine rast geliyorsunuz ki, o secde yerine sizden evvel bir sigara içen adam başını koymuş, onun kokusu oraya sinmiş. İkinci secdeyi siz yapıyorsunuz, halbuki aradan belki ne kadar zaman geçmiştir. O koku size de geliyor da burnunuzu oradan zor kaldırılıyorsunuz. Hemen yer değiştiriliyorsunuz ki, bu kokuyu almayayım diyerekten.

En büyük zararı, kalbin kararması kâfidir. Ama bu kötü huydan bugün çoluğumuz, çocuğumuz, karımız, kızımız hepsi alışmış buna, bu felaket içinde gidiyor.

Geçen bir latife olarak söyleyeyim, hacdan gelirken bizi getiren tayyare ikide bir sakatlanıyor. Bereket yapıyorlar, bakıyorlar. 200 kişiyi filan alıyor. Eski yapım tayyare tabii. Dedim ki:

“—Ya bu gökтейken bozulursa, ne olacak? Bunun yenisini alsaydık olmaz mıydı?”

“—Yenisi o çok pahalı, yenisine gücümüz yetmez.” dediler.

“—Ne kadar, çok mu?” dedim.

“—Çok, 100 milyon!” filan dediler.

Çok değil, iki günlük sigara parası. Türk milleti iki gün sigara içmese tam 100 milyon lira eder.

Bir sigara bugün üç lirayla beş lira arasında. Ortası şöyle aşağı yukarı dört lira de... En aşağı 10 milyon insan içse, 40 milyon yapar. Onu diğer içenler de var.

Allah affetsin... Bu beşerî bir dert işte. Herkes buna müptela olmuş. Bu sevilen bir şey de değil ama ne yapsın.

Bugün bu kadar yetsin, arka tarafını inşallah gelecek ders okuruz.

Unuttum, bu okuduğum kitapta (*Şüzûru’z-Zeheb*) şu bilgi var:

Yahudi uleması, çocuklarına iki ilmi bildirmezler. İki ilimden birisi ilm-i nücûm birisi de ilm-i tıptır diyor. Çocuklarına bu iki ilmi bildirmemelerinin sebebi, dikkat edin ama, sultanlara, hükümdarlara bu bilgi sahipleri lazım olur, ararlar bulurlar çocuklarımızı:

“—Sen bizim doktorumuz ol. Sen de bizim ilm-i nücûm dedikleri ilimden bize haberdar eyle!” derler.

Bunlar da onların verecekleri paralara tamah ederler giderler ve helak olurlar.” diyor.

Neticede onlara hizmetkâr olmak dolayısıyla helâk olurlar. Helâk olmamaları için bunlara bu ilimleri öğretmeyelim demişler. Bu kitapta bunu böylece yazmış. Zannederseniz 144. veya 145. sözüdür bu kitabın.

Allah kusurumuzu affetsin... Allah bize elinin emeğini yiyip yaşayan, elinin emeğiyle ahirete göçen ve birçok insanları maiyetinde muhafaza eden, besleyen zümreden eylesin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

28. 03. 1971 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

